

**CLEVER
Cities**

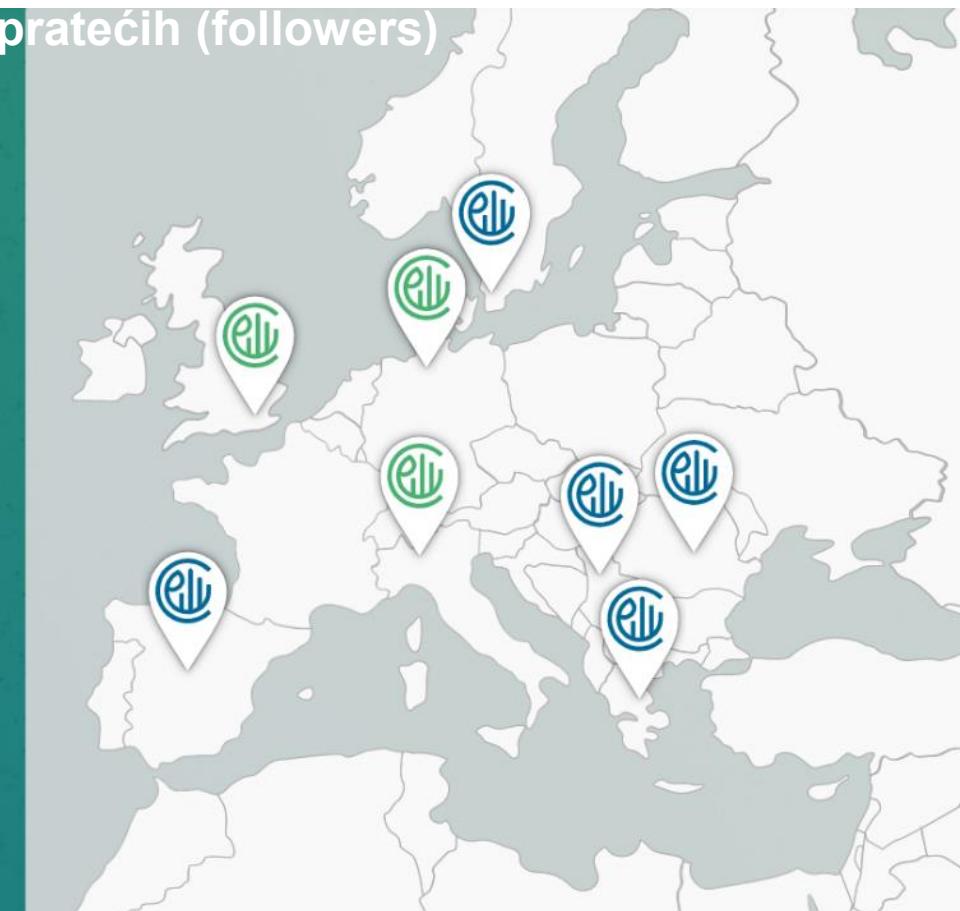
BEOGRAD u CLEVER Cities projektu: Prateći grad (Follower / Fellow City)

Dorćol Platz, 12.02.2020.

Dejan Tripković, Sekretarijat za zaštitu životne sredine

CLEVER Cities partneri (33) i gradovi (3+6)

3 vodeća grada (front-runners) i 6 pratećih (followers)

Prirodom-inspirisana rešenja (PIR)

Definicija EK

Evropska komisija definiše prirodom-inspirisana rešenja kao aktivnosti **inspirisane prirodom, podržane prirodom ili kopirane iz prirode**, koje društvu pomažu da na odživ način odgovori na ekološke, socijalne i ekonomske izazove.

Milan: Bosco verticale (vertical garden). [Retrieved on Nov 09, 2019 from platform.think-nature.eu]

Prirodom-inspirisana rešenja (PIR)

Međunarodna unija za zaštitu prirode dodaje još neke važne principe:

- ona reflektuju **kulturne i društvene vrednosti** lokalnog konteksta,

Radial Bench, High Line Park, between west 28th and 29th streets.
[Photo © Iwan Baan, 2011, Retrieved on Nov 09, 2019 from
<https://placesjournal.org/>]

Prirodom-inspirisana rešenja (PIR)

Međunarodna unija za zaštitu prirode dodaje još neke važne principe:

- ona reflektuju **kulturne i društvene vrednosti** lokalnog konteksta,
- oslanjaju se i na **tradicionalna i na naučna znanja**,

Moss wall Helsinki Jätkäsaari for green infrastructure [Retrieved on Nov 09, 2019 from platform.think-nature.eu]

Prirodom-inspirisana rešenja (PIR)

Međunarodna unija za zaštitu prirode dodaje još neke važne principe:

- ona reflektuju **kulturne i društvene vrednosti** lokalnog konteksta,
- oslanjaju se i na **tradicionalna i na naučna znanja**,
- pružaju društvene koristi na **pravičan način uz transparentne i participativne procese**,
-

CLEVER Action Lab in Neugraben-Fischbek, Hamburg, kicks off
[Retrieved on Nov 12, 2019 from <http://clevercities.eu>, 2018]

Prirodom-inspirisana rešenja (PIR)

Međunarodna unija za zaštitu prirode dodaje još neke važne principe:

- ona reflektuju **kulturne i društvene vrednosti** lokalnog konteksta,
- oslanjaju se i na **tradicionalna i na naučna znanja**,
- pružaju društvene koristi na **pravičan način uz transparentne i participativne procese**,
- podstiču i kulturni i biološki diverzitet,

Low Line Park [Retrieved on Nov 14, 2019 from <https://inhabitat.com>, 2012]

Prirodom-inspirisana rešenja (PIR)

Međunarodna unija za zaštitu prirode dodaje još neke važne principe:

- ona reflektuju **kulturne i društvene vrednosti** lokalnog konteksta,
- oslanjaju se i na **tradicionalna i na naučna znanja**,
- pružaju društvene koristi na **pravičan način uz transparentne i participativne procese**,
- podstiču i kulturni i biološki diverzitet,
- jačaju **otpornost ekosistema** i njihovih mogućnosti da se obnavljaju i obavljaju procese od koristi za ljudе (**ekosistemske usluge**),

Shenyang, China - a helophyte filter © Ingenieurbüro Blumberg
[Retrieved on Nov 10, 2019 from [www.urbangreenbluegrids.com.](http://www.urbangreenbluegrids.com/),]

Prirodom-inspirisana rešenja (PIR)

Međunarodna unija za zaštitu prirode dodaje još neke važne principe:

- ona reflektuju **kulturne i društvene vrednosti** lokalnog konteksta,
- oslanjaju se i na **tradicionalna i na naučna znanja**,
- pružaju društvene koristi na **pravičan način uz transparentne i participativne procese**,
- podstiču i kulturni i biološki diverzitet,
- jačaju **otpornost ekosistema** i njihovih mogućnosti da se obnavljaju i obavljaju procese od koristi za ljudе (**ekosistemske usluge**),
- u skladu su sa normama **zaštite prirode**,

Adaptation of Bratislava city to Climate Change. [Retrieved on Nov 12, 2019 from platform.think-nature.eu, 2019]

Prirodom-inspirisana rešenja (PIR)

Međunarodna unija za zaštitu prirode dodaje još neke važne principe:

- ona reflektuju **kulturne i društvene vrednosti** lokalnog konteksta,
- oslanjaju se i na **tradicionalna i na naučna znanja**,
- pružaju društvene koristi na **pravičan način uz transparentne i participativne procese**,
- podstiču i kulturni i biološki diverzitet,
- jačaju **otpornost ekosistema** i njihovih mogućnosti da se obnavljaju i obavljaju procese od koristi za ljudе (**ekosistemske usluge**),
- u skladu su sa normama **zaštite prirode**,
- mogu se sprovoditi **samostalno ili integrисано са технолошким и инженерским решенијима**,

Housing and Development Board (HDB) Singapore Urban farming construction model [Politecnico di Milano, Catalogue of NBS, 2019]

Prirodom-inspirisana rešenja (PIR)

Međunarodna unija za zaštitu prirode dodaje još neke važne principe:

- ona reflektuju **kulturne i društvene vrednosti** lokalnog konteksta,
- oslanjaju se i na **tradicionalna i na naučna znanja**,
- pružaju društvene koristi na **pravičan način uz transparentne i participativne procese**,
- podstiču i kulturni i biološki diverzitet,
- jačaju **otpornost ekosistema** i njihovih mogućnosti da se obnavljaju i obavljaju procese od koristi za ljudе (**ekosistemske usluge**),
- u skladu su sa normama **zaštite prirode**,
- mogu se sprovoditi **samostalno ili integrисано са технолошким и инженерским решенијима**,
- doprinose rešavanju **globalnih problema** poput sigurnosti proizvodnje hrane, ublažavanja klimatskih promena, unapređenja kvaliteta vode, javnog zdravlja, smanjenja rizika od elementarnih nepogoda, isl.

Porto: Fifth Façade project Jardim Das Oliveiras: Porto's Urban Rooftop Garden. [Retrieved on Nov 12, 2019 from platform.think-nature.eu, 2019]

Prirodom-inspirisana rešenja (PIR)

Međunarodna unija za zaštitu prirode dodaje još neke važne principe:

- ona reflektuju **kulturne i društvene vrednosti** lokalnog konteksta,
- oslanjaju se i na **tradicionalna i na naučna znanja**,
- pružaju društvene koristi na **pravičan način uz transparentne i participativne procese**,
- podstiču i kulturni i biološki diverzitet,
- jačaju **otpornost ekosistema** i njihovih mogućnosti da se obnavljaju i obavljaju procese od koristi za ljudе (**ekosistemske usluge**),
- u skladu su sa normama **zaštite prirode**,
- mogu se sprovoditi **samostalno ili integrисано са технолошким и инженерским решенијима**,
- doprinose rešavanju **globalnih problema** poput sigurnosti proizvodnje hrane, ublažavanja klimatskih promena, unapređenja kvaliteta vode, javnog zdravlja, smanjenja rizika od elementarnih nepogoda, isl.
- treba da budu **integrativni deo šireg, holističkog procesa kreiranja javnih politika**.

Rotterdam - NBS for building a waterproof city [Retrieved on Nov 11, 2019 from platform.think-nature.eu, 2019]

CLEVER Cities područje u Beogradu

PDR za Linijski park + PGR beogradskog metroa

Žive laboratorije / ko-kreacija

Kolaborativno i participativno planiranje, princip četverostrukog zamajca

Pozitivni odgovori (36 + 9) / Nedostatak odgovora (16)

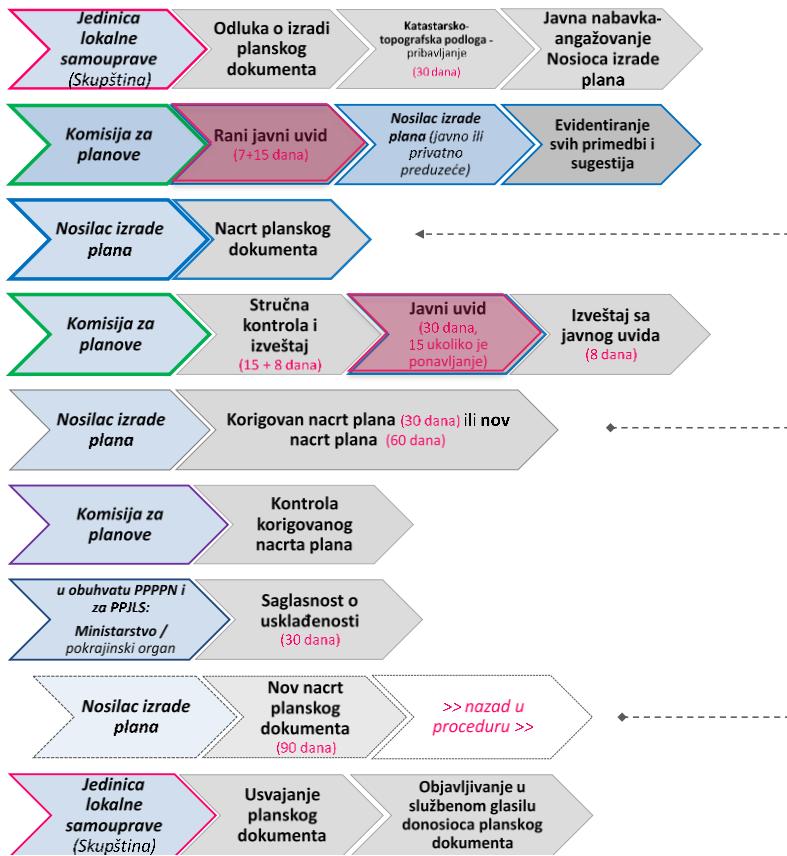
UŽA PROJEKTNA SEKCIJA
Sekretarijat za zaštitu životne sredine
Služba glavnog urbaniste Grada Beograda
Urbanistički zavod Beograda
Direkcija za građevinsko zemljište i izgradnju Beograda J.P.
Centar za eksperimente i urbane studije
Sekcija obrazovnih institucija
PU „Dečiji dani“
Vazduhoplovna akademija
Tehnička škola „Drvo art“
Elektrotehnička škola „Stari grad“
Prva beogradска gimnazija
Baletska škola „Lujo Davičo“
Fakultet za specijalnu edukaciju
Sekcija kulturno-obrazovnih institucija i aktivista
Bitef teatar
Dorćol Platz
Muzej nauke i tehnike
Muzej Nikole Tesle
Šuma peva
Ulice za bicikliste

Sekcija gradskih i republičkih organa, javnih preduzeća i ostalih organizacija
GSP Beograd
JKP „Beogradske elektrane“ Toplana „Dunav“
JKP „Zelenilo Beograd“
JKP „Beogradski vodovod i kanalizacija“
JKP „Parking servis“
JP „Beogradska tvrđava“
Zavod za zaštitu spomenika kulture Grada Beograda
JVP „Srbijavode“
Agencija za upravljanje lukama
"Infrastruktura železnice Srbije" ad
JKP „Beogradski metro i voz“
Luka „Beograd“ a.d
JKP "Gradske pijace"
Sekcija akademije, strukovnih organizacija i MSP
Arhitektonski fakultet, UB
Šumarski fakultet, UB
Društvo arhitekata Beograda
Udruženje arhitekata Srbije
Savet zelene gradnje Srbije
EnPlus Consultancy
Strawberry energy

Sekcija obrazovnih institucija
OŠ „Braća Baruh“
OŠ „Stari grad“
OŠ „Vlada Aksentijević“
Fakultet savremenih umetnosti (Comtrade)
Sekcija kulturno-obrazovnih i sportsko-rekreativnih institucija
Kulturni centar REX
JP „Milan Gale Muškatirović“
Sekcija investitora privatnog sektora
AGNS INVEST doo
Family Sport - teniski centar Novak
MD INVESTMENTS 2000 DOO
Sekcija akademije, strukovnih organizacija i MSP
Institut za multidisciplinarna istraživanja, UB
Sekcija građanskog društva i predstavnika susedstva
Udruženje građana „Dorćol – stara centrala“
Udruženje građana „Donji Dorćol“
Udruženje građana „Mikser“
Udruženje građana "Stari grad 50 plus"
Beogradski trkački klub
Supernatural

Predlozi za testiranje kolaborativnijeg urb. planiranja

Zakonski definisana procedura

CLEVER Cities test

Upitnik >>>

Fokus grupe

Poziv za ideje mladih stručnjaka >>>

Radionica za građane

Dokumentovanje svakog koraka, javno dostupni podaci na elektronskoj platformi

Osnivanje Partnerstva za urbane inovacije

Osnivanje Partnerstva za urbane inovacije

Fokus grupa 1

Fokus grupa 1

Fokus grupa 2

Fokus grupa 2

Fokus grupa 2

Elektronska platforma Bellab (Belgrade Urban Living Lab)

Upitnik za građane

Pejzaž

Urbani pejzaž

Jednostavne intervencije u prirodi

Dinamične intervencije izraženih boja

Sadržaji i aktivnosti Linijskog parka

Centar primenjene fizike

Igralište za eksperimenatisanje

Eko-eduko centar

Paviljon za mlade (EXPO recycle)

Podsticaj za urbanu poljoprivrodu ☺

12.008.01 NANA
12.008.02 DETELINA
12.008.03 LAVANDA
12.008.04 BOSILJAK
12.008.05 PARADAJZ

Koristite olovku dok ne postane kratka

A. Zabodite olovku u zemlju, uz stranu saksije, kao na slici.
B. Ne postavljajte olovku skroz uspravno.

NAPOMENA: Olovka ne bi trebalo da bude duboko gurnuta u zemlju. Zemlja u saksiji treba da bude rastresita.

C. Izložite saksiju na sunčevu svetlost i redovno zalijavte.
D. Kapsula se razlaže i seme počinje da klja.

E. Nakon 5-7 dana, klica treba da se pojavi na površini.
F. Nakon 10-12 dana biljka će izrasti.

www.clevercities.eu

Hvala na pažnji!